UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartoli Consilia, Quæstiones, & Tractatus

Bartolus

Lugduni, 1567

Ordo Judicij Bartoli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96124

Visual Library

quocunq̄ modo eũ occiderit,verũ eſt dicere eũ occiſuȝ ſiue ba
culo,ſiue gleba,ſiue alia parua re,⁊c.vt dic.l.qua actiõe.§.j.facit
ad hoc qđ de minore,⁊ de muliere dicitur,qñ caſus põris actio-
nis incidunt in iacturã.⁊ ſcđm qđ initio ipſis ſubuenitur,⁊ ita
ex poſtfacto ſi leſio occaſione prioris actionis eueniat:vt dicit
tex.in l.ſi mulier perfecte.C.ad Velleianũ.⁊ in l.iij.§.Scio etiã.
ff.de minoribus.Et de hac opi.videtur tex.exp̄ſſus in l.ait lex.
⁊ l.huic ſcripture §.primo.ad legem Aqui.Ad idem facit lex.ſi
vulnerato ſeruo.eodē titul.Non obſtat qđ dicitur in l.qua actio-
ne §.celſus.eod.titu.quod differentia eſt.an occidat,an cauſam
mortis prebeat,q̄r reſpon.illud verũ quo ad actionem,⁊ ad com
modum agendi ciuiliter,⁊ criminaliter:q̄r quando occidit agi-
tur actione legis Aquil.directa,quando vero cauſam mortis p̄-
buit,agitur actione in factum:vel vtili Aquilia cõtra occidentē.
Sed quantum ad effectum iuris,idem eſt vtroq̄ȝ caſu qñ agitur
de homicidio:vt arg.ff.de nego.geſt.l.antepenul.⁊ ff.de ſer.cor.
l.j.⁊ ff.ſi quis cau.l.eum qui §.qui iniuriam.⁊ no.ad l.Aquil.l.
9 item Mela.§.ſi alius.†Unde forte eſſet diſtinguēdum quo ani
mo ille percuſſerit.an animo occidēdi necne ⁊ de iſto perpendã
ex factis,aut dictis precedentibus:vel ſequentibus ex qualitate
ictus ſeu percuſſionis ⁊ gladij,vel teli,cum quo percuſſit:vt ff.
ad l.Cornel.de ſica.l.j.§.diuus.⁊ l.lege.§.cum quidam.argu.ff.
de lega.j.l.ſi ſeruus plurium.§.fina.Et dicamus ꝙ primo caſu
teneatur de occiſo.arg.C.ad l.Cornel.de ſica.l.is qui cum telo.⁊
ff.de pen l.reſpiciendum.§.delinquunt.vbi animus,⁊ ꝓpoſitũ
diſtinguunt delictũ Vel poteſt dici ꝙ ſemper teneat̃ de occiſo,
ſed tamen debet pena mitigari ex quo non facit animo occiden
di:vt in d.§.diuus.⁊ l.leg.§.cum.quidã ſecundũ Odofred.Bar.

a

Ordo Iudicij[a] Bartoli.

HEc ſunt que in iudicijs frequentantur,et
fiunt.Nã primo aditur iudex cõ-
petens,citatur reus,offertur libellus reo,dat̃ ter-
minus reo ad reſpõdendũ libello,recuſatur iudex,
opponũtur exceptiones per reũ,datur terminus
ad replicandum,fiunt interrogationes ante litem conteſtatam,
ſatiſdatur a partibus,conteſtatur lis,iuratur de calumnia,ſta-
tuitur terminus ad probandum de iure:vel ſecundum cõſuetu-
dinem fiunt poſitiones ⁊ reſpõſiones,fiũt interrogationes,ſeu
capitula,ſuper quibus teſtes debeãt reſpõdere,diuerſe fiũt que
ſtiones per aduerſariũ que debēt fieri teſtibus,ꝓducũtur teſtes
⁊ probationes,⁊ debent altera preſente aperiri,vel per ꝯtuma
ciam abſentis.Producuntur inſtrumēta,⁊ tunc iudex debet da
re terminũ ad opponendũ contra inſtrumenta,ſi dicuntur ſuſ-
pecta;debet dari copia actorum deinde datur terminus parti-
bus ad allegandum,cauſa committitur,⁊ habetur conſilium ſa-
pientis,fertur diffinitiua ſententia,vel interlocutoria;appella-
tur intra tempus,mandatur ſententia executioni;per l.a diuo
Pio.ff.de re iudi.Ad ſummariã igitur notitiã attingendam ve
nio ⁊ diſtinguo decem tēpora circa ipſam totalem cauſarũ inſtã
tiam.Primum enim tempus eſt ante citationem.Secũdum eſt
tempus citationis.Tertium eſt tempus preſentationis.Quar
tum eſt tempus proponendarum dilatoriarum exceptionum.
Quintum tempus eſt litis conteſtationis.Sextum tēpus pro-
ducendarum exceptionum.Septimum tempus renuntiationis
producendorum teſtium.Octauum tēpus diſputationum ⁊ al-
legationum proponendarum.Nonũ tempus earundē renuncia
1 tionum Decimũ tempus prolate ſententie.†Circa primum ſci-
licet ante tempus citationis duo nota.vnum generale ex hone
ſtate ſcilicet antequam aduerſarium trahas,moneas eum vt ti-
bi ſatiſfaciat.ff.de ſer.vrba.predi.l.quidam Iberus.⁊ C.de pig.l.
debitores.⁊ in authē.vt cum de app.cog.§.ſi.verſic.⁊ generalit̃.
Aliud eſt ſpeciale neceſſariũ,vt ſi ſit libertus nõ citet patronũ
niſi venia petita.l.j.de in ius vocan.Item nec filius emãcipat⁹
patrem vel matrem C.eo.l.ſi Si autē eſt in poteſtate nullo mo-
do,niſi in caſtrēſi,vel quaſi.ff.de iudic.l.lis nulla,ſed ipſe demũ
eſt corrigendus.C.an ſer.ex ſuo facto.l ſiue ſerui.qđ tēpus an-
te citationem non eſt de inſtantia:nam eſt cauſa peremptoria ⁊
que incontinenti fiunt,videtur ineſſe.l.lecta.verſi.dicebam ff.ſi
2 certum peta ¶†Circa ſecundum tempus citationis quatuor
nota.Primũ quod pertinet ad ipſum iudicem,ſcilicet vt quam-
libet partē citet ad inſtãtiam actoris,vt in auth.de mãda.prin-
cip.§.ſȝ et tã ſuſcipiētes.niſi ſint pſone exceptuate.l.j.ij iij.⁊ iiij.
ff.de in ius voc.Secũdũ pertinet ad ipſuȝ qui facit citari vt cõ-
gruo tēpore nõ ſolenni citatio porrigatur,alias reus venire nõ
tenet̃.l.dies feſtos.C.de fer.ibi,nulla vrgeat admonitio.Itē qđ
nõ aſſignet terminũ in die ſolēni,nã tũc reus impune nõ paret.
ff.ſi quis in ius voca.nõ ierit.l.ij.in ſi.Et hoc caſu,primo ſi reus
venerit,cõſueuit expēſas petere ab actore,ſi ignorauit factũ,pu
ta dicit ſibi aſſignatũ diem ſolennē,⁊ actor conſueuerat eidē cõ
demnari tanquam eum in ius temere vocauerit.l.eũ quem teme
re ff.de iudi.Item alias idē videtur etiã ſi ius ignorauit.ſi titu
lus ignorantie,ſeu talis ignorãtia in dãno vitãdo nõ noceat.
l.error.ff.de iuris ⁊ facti ignoran.Tertium reſpicit partē citatã,
q̄r tenetur venire etiã ſi ſit de aliena iuriſdictiõe.l.ſi quis ex alie
na.ff.de iudic.⁊ l.ex quacunq̄ȝ j.reſpõ.ff.ſi quis in ius voc.nõ ie.
Et caute intellige.ſcilicet cũ ſit dubiũ an ſit de iuriſdictiõe ſua.
ff.de iudi.l.ij.§.ſi dubitetur.alias nõ.ff.de iuriſdi.omn.iud.l.ſi.⁊
de fer.l.j.Quartum reſpicit ipſaȝ citationē,qualiter fieri debeat,
habes xxiiij.q.iij.cano.de illicita.⁊ d.§.ſi dubitetur.reſpicit,⁊ ci
tationē iſtã peremptoriam ff.de iudi.l.ad peremptoriũ.cum l.
ſequē.licet d.l.ad peremptorium,ante diffinitiuã ſniam loqua
tur.Nam ſi reus nõ venit in ipſo peremptorio,ſit miſſio olim in
omnibus ſuis bonis,hodie vero pro mēſura debiti declarati ſi
eſt actio perſonalis vt in auth.de exhib.⁊ ĩtrodu.reis §.ſi vero
ſemel.verſi.igitur ne latēte.⁊ de bon.autho.iudi poſ.l.pretorat
⁊ ex quibus cauſis in poſ.ea l.j.Ante miſſionem quidē debet in
teruenire ſummaria cognitio cauſe.l.ſi is a quo.ff.vt in poſ.leg.
Si vero realis,⁊ vocatus latitet,vel aliter doloſe deſijt poſſide
re ſit miſſio omniũ bonorum,⁊ ſic ſequitur vēditio,vel ſit remiſ
ſio rei petite.ff.quib.ex cau.in poſ.ea.l.Fulcinius.§ itē videant̃
⁊ §.celſus.⁊ C.vbi in rē act.l.ſi quis alterius.C.de preſcript.xx
ann.l ſi quis emptiõis.§.pen.⁊ requiritur hoc caſu cauſe cogni
tio ſummaria,dicta l.ſi quis.C.vbi in rem act.Quidam tamē di
cunt debere fieri miſſionem rei debite petite ad inſtar pſonalis
actionis.d.§ ſi vero ſeruet̃,ſȝ vltra obtinet de cõſuetudine,ꝙ
miſſio in poſſeſſionem rei petite reus intra annũ audit̃ etiam
per poſſeſſione oblata cautione,per d.l.ſi quis.⁊ hoc ſi litis
vera cõteſtatio facta miſſione p contumaciã non veniētis aut
de proprietate,ſed nõ de poſſeſſione C.quomõ.⁊ quãdo iudex
conſentaneũ.Idem ſi eſſet quaſi contumax.q̄r veniens tantum
3 auditur de ꝓprietate C.vbi in rem actio.l.ij.in ſi.¶†Circa ter
tium tēpus preſentationis cõſidero duo.Nã aut venit reus et
actor aut vterq̄ȝ,qñdoq̄ȝ actor,⁊ nõ re⁹,vt ſupra dictũ eſt.Pri
mo caſu non põt petere reus ſe abſolui ab inſtantia iudicij.ſȝ ꝙ
cancelletur edictũ.ff.de iudicijs l.⁊ poſt edictum.ij.reſpõſo.⁊ l.
properandũ.in prin.C.eo.ti.vel poteſt petere vt actor citetur:⁊
eo nõ cõparente,cognoſcit iudex de principali,licet lis nõ eſſet
cõteſtata.Et hec habes de forma citatiõis actoris.vt in authē.
de litigio.§.omnē vero.⁊ vno tamē cõtingente quod reus petat
4 actorē citari,ſed ſufficit ſe abſolui.†Secundo cõſueuit actor pe
tere expenſas,ſi plures ſint facte citationes,⁊ ad primã nõ ve
nit,faciũt hec iura p eo.ff.ſi q̄s in ius voc.non ierit.l.ij.ii.reſpõ.⁊ ſi
quis ius dicen.l.j.⁊ C.de iudic.l.ſancimus.Conſuetũ eſt fieri cõ
dēnationes in quibuſdã partibus:iudex tamē cõſueuit iſtã que
ſtionē reſeruare diſcutiendã in pceſſu cauſe,vel negotij.Quidã
tamen dicunt non condemnari reum ante peremptorium:cum
ante non dicatur contumax.l.contumacia.§.contumax.de re
iud.quod eſt verum quantum ad miſſionem,non quantum ad
expenſas per d l.cõtumacia.Vel illud intelligitur,quantum ad
diffinitiuam ſententiam hoc caſu,videlicet,quãdo vterq̄ȝ adeſt.
5 †Expedit,⁊ ſufficit actori ſuam petitionem proponere ſine ſcri
ptis ad euitandã ipſius cauſe prorogationē,que ſit libelli obla
tione.Si vero ſimpliciter proponat,⁊ ſine libelli oblatione,ꝓs
aduerſa confeſſa fuerit,condemnatio nulla ſequit̃.ſed iam condē
nato aſſignabit ipſius ſolutio,que pro vera cõdēnatione tribui
conſueuit.ff.de cõſti.pecu l.j.§.ceterum.licet in criminali hoc ca
ſu poſt confeſſionem ſit facienda cõdēnatio.C.de execu.rei iudi.
l.ſi.⁊ l.ſi confeſſus.ff.de cuſtod.reo.⁊ C.de penis l.qui ſententiã.
Si autem vult ſibi offerri libellum generaliter,vt de iure com
muni ſibi offertur in authen.de exhiben.reis.§ igitur in prin.
Conſuetum eſt autem iudici libellum offerri,⁊ porrigi per iu
cem reo in authen.de litig.§.ad excludēdas.circa princip.Cau
tiones vero que in dicto.§.dicũtur de conſuetudine non ſeruan
tur,nec que dicuntur in authen.de excep.§.j.Qualiter autē de
beat formari libellus,no.C.de eden.l.j.⁊ ſic reus reſpõdet datis
inducijs dilatorijs.In ſumma no.quod ſi petitio actoris fuit in
ſerta citationi,ita quod conuentus poſſet certiorari,⁊ ſic plene
deliberare denegabuntur inducie deliberatorie,⁊ ſic cõſuetum
eſt fieri per dictos petitores,per dic.c.preterea.extra de dilat.
6 ¶†Circa vero quartum tempus exceptionis no.quod reus de
bet eſſe cautus,nec eas proponat inordinate,nã ſi exceptiones
contra reſcriptum competãt expeditiori via poſſunt ea primo
proponi per eas cauſas,⁊ vires reſcripti,quo ſublato,tota iuriſ
dictio euaneſcit,nam ſublato principali,euaneſcit acceſſoriũ.C.
de po.l.quarta.⁊ C.de vſur.l eos.⁊ de inoffi.teſt.l.Papinian⁹ in
7 princip.§.j.⁊ C.de codicil.l.fina.¶†Si autem habet exceptio
nem contra perſonam puta,quia dicat actorem excommunica
tum

tum ⁊ ita repellitur,⁊ contra iudicem, Cum ſit ſuſpectus, quia
eius inimicus vel aduerſarius ſit de eius familia, vel ex aliqua
alia cauſa, tunc ſi tu vis iudicem recuſare ne forte exceptionem
8 opponat contra perſonam,⁊ in ea obtineat.† Tertio ad recuſa-
tionem iudicis recurrat.ff.de iudi.l.ij.circa prin. Nam cum reci-
piendo interlocutoriam iudicem approbauerit,nõ poterit poſt-
ea reprobare.l.Pomponius.ff.de nego.geſt.de teſti.l.ſi quis te-
ſtibus.de ſen.⁊ interl.om.iud.l.pe.ſecus ſi ſuccumberet.cũ vtra-
que via reus intendebat declinare.l.contra maiores.C.de inof.
9 teſt.† Si vero nullam habet exceptionẽ,aut ſi habet,⁊ probare
non poterit, conſueuerunt multa proponi cõtra libellum de ob-
ſcuritate,⁊ de multis alijs,que not.in tex.⁊ gloſſ.j.l.ſi in rem ali-
quis.ff.de rei ven.⁊ ff.depo.l.j.§.ſi quis autem.⁊ de fur.l.in actio
ne.ij.reſpon.⁊ §.de veſte. Et not.quod qui proponunt exceptio-
nem,⁊ non probant,condemnantur in expenſis,cap.finem liti-
bus.de dolo,⁊ contu.⁊ debet etiam terminus aſſignari, ad om-
nes exceptiões dilatorias.vt c.paſtoralis.de exceptio.poſt quẽ
terminũ volens probare non audietur,niſi in tribus caſibus no
10 tatis in d.c.paſtoralis.† Sequitur videre de tempore litis cõte-
ſtationis. Litis autem conteſtatio ſit per narrationem,⁊ reſpõ-
ſionẽ.l.j.C.de lit.conte.de iureiur propt.calum.dan.l.ij.in prin.
ſiue reſpondeat negando,ſiue confitendo. Nam licet cõfiteatur,
libello oblato,adhuc tamen cõdemnandus eſt.ff.de condi.inde
bi.l.Julianus,melius in l.fina.C.de execu.rei iud. Nõ obſt.ad l.
Aqui.l.proinde ſi occiſus §.ſi.in ſi.nam quod ibi dicitur qđ nul-
le ſunt partes iudicis in confitentẽ,intelligitur quantum ad co-
gnoſcendũ an de facto conſtet ſed tantum in pronunciando,cõ-
feſſione tamen facta ante libelli oblationẽ,non debet ſequi con-
demnatio,vt ſ. dictum eſt:quia ibi nulla fuit cognitio cauſe,hic
autem ſic:cum libellus oblatus eſt,⁊ inducie date,⁊ tẽpus datũ
ad reſpondendum:⁊ ideo poteſt ſequi condemnatio. Poſt cõte
11 ſtationem litis vero duo nota.† Primũ quod ſtatim ſit preſtan
dum iuramentum de calumnia,ſed prius actori,quam reo.C.de
iura.calũ.l.ij.circa princip.nec poteſt remitti a partibus.d.l.ij.
§.ſed quia veremur.poteſt tamẽ tacite remitti vt a pluribus cre-
ditur.ff.de procur.l.filiuſfamilias.§.veterani.iuncta gl. in verb.
12 pretermiſſum.† Secundo not.quod poſitiones ſiunt contra fa-
ctum,nec vna pars tenetur alteri reſpondere niſi ab ipſo inter-
rogante primo id ponatur,vt in authentico,de his qui ingre.ad
appellan.§.fin.idque cum ſacramento propoſito Nam ſub eiſdẽ
atteſtationibus dici intelligitur, vt ff.quod quiſqꝫ iur.in rubro,
⁊ nigro, compellitur autem reus ſi obſcure reſpondeat declara-
re,alioquin punit ac ſi taceret.ff.de interroga.actio.l.de etate.§.
qui tacuit.⁊ §.quod autem.⁊ §.ex cauſa ſuccurri.ſi ſit perſona ſu-
ſpecta ad malignandum.ff.de interrogato.actio.l.qui interro-
13 gatur.⁊ qui ſatiſda.cog.l. fideiuſſor.§.fin.† Quidam tamen iudi-
ces conſueuerunt partẽ interrogatã cogere reſpondere, vtrum
credat, vel non credat,argumen.§.de iur.calum.l.ij.circa prin-
cip.⁊ §.quod obſeruari.ſed errãt:cum interdum ſit neceſſarium,
ne dubitent.l.qui intrrrogatus.de petitione hereditatis.l.ſi de-
bitorem.C.de iureiurando.⁊ l.iuſiurandũ,⁊ ad pecunias.⁊ C.de
exception.l.ſi quidam.ff.de cõdictio.inde.l. fin.⁊ not.C.de iura.
calumnie.l.ſecũda.§.quod obſeruari.verſi.qđ quiſqꝫ credit,⁊c.
Cautus tamen debet eſſe actor in poſitionibus,ne cõiunctiue co
pulentur nã poterit altera pars totũ negare.ff.de rebus dub.l.
ſi is qui.§.ſi quis ita leget.⁊ §.vtrũ. Inſtitu.de heredib.inſti.§.
fin.⁊ in diſiũcta ſufficit quod altera pars ſit vera.d.§.ſi quis ita.
⁊ §.vtrũ. Nec proponatur in plurali dicendo hos fundos meos,
cum idem interſit in his quod in copulatiuis, ſed non refert an
pars reſpondeat ad interrogata aduerſe parti in iudicio.ff.de
14 interrog.actio.l.ſi ſine interrogatione in princip.† Et not.quod
ad omnes interrogationes nõ cogitur quis reſpõdere, niſi tan-
tum ad eas,que ad queſtiones pertinent.l.ad probationẽ.C.de
probatio.⁊ l.quoties.§.fin.ff de noxal.⁊ ff.de iureiuran.l.qui iu-
raſſe §.fin.de interrog.act.l.ſecunda.§.ſine.C.ne vxor pro mar.l.
ſi.C.ſi mã ita fue.alie.l.prima.⁊ depred.min.l.ſi quid.⁊ ff.ad l.fal.
l.in ratione.§.pe.⁊ l.momentanee.C.qui leg.perſ. ha.ſtan.in iud.
nec ad eas,de quibus dubitatur,nec ad eas que eſſent cõtrarie
precedentibus reſponſionibus ne incidant in periuriũ reſpon-
dẽdo.cõtra,⁊ fiat ſibi preiudiciũ.C.ſi aduer.ven.l.j.⁊ d.l.ſi quis
libero.in ſi.ff.de pe.he.nec negare,que probari nõ poſſunt.C.de
proba.l.actor ⁊ ſola illa poni debent que probari poſſunt. Nã lo
co probationũ ſint iſte poſitiones inducte in authẽti.de his qui
ingre.ad appel.§.vlti. Iudex tamen ex officio ſuo de negatorijs
15 poteſt expedire,vt C. de non nu.pec.l.in contractibus.† In ſum
ma no.quod de eodem poteſt quis ſepius interrogari.ff.de que-
ſtio.lege repeti.quia poteſt eſſe quod priꝰ nõ credebat ſed quia
nunc aperte ſunt atteſtationes , credit.arg.ff.de dam.infe.l qui
bona.§.ſi quis ſtipulaturus.⁊ arg.ff.de inter.act.l.pe. Et ſcias ꝙ
magna ſubtilitas eſt in his poſitionibus faciendis. Nam quan-
doque ꝙ negatur directo ſit per obliquũ ſicut ex diuerſis generi
bus põt cognoſci. Itẽ caue,ne reſponſio, ſeu aſſertio notarij ſit
obſcura nã tunc accipiendũ eſt ꝙ eſt vtilius.l.ſi quis intẽtione.
ff.de iudi.⁊ facias cogi vt confiteatur certũ.§.de confeſſ.l.certũ.
Teneas autẽ ꝙ poſitiones nunquã ſiũt niſi lite cõteſtata.extra
de lit.conte.⁊ c.vnico.iũcta ibi gl.⁊ c.duduꝫ.§.licet.de elect. Cir
ca vero tẽpus probationum que pducuntur ſuppoſitioni vel ne
gationi,no.xij. Primo ꝙ preſente aduerſa parte teſtes produci
debent,niſi abeſſet ex cõtumacia.l.ſi quando.C.de teſti. Secũdo
ꝙ debeant eſſe iurati.l.ſi quando.⁊ l.iuriſiurandi.C.eod.tit. Ter
tio ꝙ debeat paſci,ſeu expenſas eis dare pars producẽs eos.l.ſi
quando.C.eod.titu. Quarto ꝙ ſuper circunſtantijs factis a par
te contra quã producũtur,vel eius aduocatos poſſint fieri inter
rogationes.ff.de adul.l.ſi poſtulauerit.§.queſtioni.⁊ he interro-
gationes conſueuerunt tradi iudici in facto,vt per ipſum ſiant.
16 † Nam ſi ipſa pars interrogaret,videretur quodãmodo didiciſſe
teſtificata. Quinto ꝙ ſi altera pars quodãmodo didicit teſtifica
ta non poterit poſtea producere teſtes,vt in auth.at qui ſemel.
C.de pba.⁊ in auth.de teſti.§.quia vero multi.⁊ ff.de fer.l.ſi. Se
xto ꝙ ex quo quis produxit tertio,nõ poterit quarto, niſi cum
cauſe cognitione.d.§.quia vero.⁊ d.l.ſi. De cõſuetudine vero q̃
eſt optima legũ interpres l.ſi de interpretatione.de legi dant
plures dilationes. Septimo ꝙ ſi teſtis propoſuit aliquod verbũ
obſcurũ,illud poterit declarare.l.in pretorijs.ff.de preto.ſtipu-
la.l.in conuentionalibus.ff.de verb.obl.⁊ l.ſi quis intentione.ff.
de iudi. Poteſt etiã teſtis, ſi non ſtudioſe errauerit.incontinẽti
corripere,extra de teſti.c.preterea. Octauo ꝙ poſt publicationẽ
teſtiũ iudex iterũ examinet,ſi confuſe fuerint teſtificati.ff.de que
ſtion.l.repeti.extra de teſti.c.cũ clamor validus. In caſu tamẽ li
cet confuſe depoſuerint iterũ rite examinet,ſi aduerſario placue
rit,inſuper etiã eorum dicta ad id admittãtur extra de teſtibus.
cap.veniẽs. Nono nota ꝙ iudex ex officio ſuo cogit teſtes teſtifi-
cari,⁊ ad teſtimoniũ venire ex officio ſicut ad cognoſcẽdũ ſigna,
⁊ ſigilla teſtamẽti,vt ff. de tab.exhi.l.iij.que incip.locũ.§.exhibe-
re. In criminalibus autẽ cauſis ſecundũ Canoniſtas teſtes non
cogũtur,vt in c.dilectorũ.de teſt.cog Decimo no. ꝙ iudex nõ de
bet pati effrenatã multitudinẽ teſtium produci.l.j.§.quanquam
quibuſdã.in ſi.ff.de teſti. Que autẽ ſit effrenata multitudo inter
pretatur vltra quadragenariũ numerũ.extra de teſti.cap cũ cau-
ſam. Undecimo,no.ꝙ lite nõ conteſtata,nõ admittuntur ex par-
te actoris niſi in caſibus,vt in auf.de teſti.§.hic vero quia mul
toties.⁊ in c.quoniam frequenter.§.porro ſpecialis.vt lite non
conte.reus autẽ indiſtincte ſuos teſtes producit ſecũdũ doc.in
l.procurator.§.ſi.de doli except.⁊ de tẽpo.in integ. reſtit.taꝫ mi.
l.petende.⁊ C.de dila.l ſi quando. Duodecimo no.ꝙ cauſam ſui
dicti debet exprimere,ꝙ intelligit ſi fuerint requiſiti.C.de teſti.
l.j.⁊ l.ſolũ. Nã in delictis dicit ꝙ de ſingulis circunſtantijs pru
denter ſunt requirendi ſcilicet de cauſis,loco,tẽpore fama, viſu
auditu ſcientia credulitate,certitudine,extra de teſti.c.cum cau-
17 ſam.† Productis itaque teſtibus,ſequitur ipſa renuntiatio pro-
ductionis.qua facta,iudex atteſtationes publicat, ⁊ ad eas pu-
blicandas partibus aſſignat terminũ:quibus publicatis, ⁊ ap-
probatis exemplũ,vel originale remanet apud iudicẽ,vel de cõ
ſuetudine penes ſcriptores,vt in c.quoniã contra falſaꝫ.de pro
18 bat.† Poſt hec ſeqnitur tẽpus,ſcilicet diſputationũ,⁊ allegatio
num proponendarũ,de quo in auth.de teſti.§.ſi vero dicat.⁊ §.
ſi.nam partes diem exigunt ad obijciendum in perſonas ⁊ di-
cta teſtium ad executionem.⁊ vtrũ probationes ſint plene, vel
ſemiplene,vel alio modo, ſiunt autem oppoſitiones multipli-
ces,⁊ contra ius:tamen quandoque due:quandoque plures exi
guntur ſecundum qualitatem perſone,ſcilicet, an fuerint rogati
ꝙ in quibuſdã caſibus exigitur. Itẽ ab teſtes ſibiipſis contradi-
cant,vel alter alteri,vel ſint liberti,vel ſerui vel ſint amici,vel ini
mici honeſti vel inhoneſti,cogniti vel incogniti,vel an falſa dixe
runt,vel an varia circa hec ⁊ multa alia q̃ ſunt in auth. de teſtib.
19 per totũ.C.⁊ ff de teſti.† Qualiter autẽ teſtis pretextu criminis
repellatur,queritur an cauſa ſit criminalis, vel ciuilis. ⁊ an ſit cri-
men periurij.vel ſit crimen mendacij an adhuc in eo perſeueret
⁊ an illud crimẽ infamẽ comitetur extra de teſti.c.teſtimoniũ. te
netqꝫ poſt publicationẽ fuit proteſtatus,vel ſi ſic poterit de no
uo didiciſſe ꝙ obijcit,vel iuramento firmare ꝙ adhuc malitioſe
nõ probat ⁊ probatur hoc extra de teſti.c.preſentiũ. ⁊ circa hoc
tẽpus ſecundũ ius canonicũ exceptio perẽptoria poterit oppo
ni ⁊ probari,licet vterque repellatur poſtquam didicit teſtifica
ta de teſtib.c.ex tenore.qđ intellige,ſi reprobatio preceſſit ante
publicationẽ teſtiũ ſuper perẽptoria proponenda,ſecunduꝫ ius
ciuile dicunt ſecus eſſe:cũ didicerit teſtificata.in auth.de teſtib.
§.quia vero.⁊ ponũt pro ſe C.ſen.reſcin.nõ poſſe.l.perẽptorias
C.de proba.l exceptionẽ.ſecundũ tamẽ vtrunqꝫ ius in cauſa ap
pellationis poteſt opponi ⁊ pbari.l.eos.§.ſi quid aũt.C.de ap

pel.⁊ l.per hāc.C.de tēpo.ap.de teſtib.c.fraternitatis de fide inſtru.c.cū Jo.ſecundum hoc oppoſita in princi.⁊ nō probata.vel
20 ſemiplene probata poterunt in cauſa appellationis ꝓbari.† Nonum tēpus eſt renunciationis, ꝓbationis, ⁊ allegationis tā de iure quā de facto.de quo.C.de iudic.in auth.iubem⁹. que dicit in cauſa cōcluſum ⁊ in hac decretali.quoniā cōtra falſam.de probat. Judex autē ſepe,⁊ ſepius vtrancꝫ partē interrogat.l.iudices.C.de iudic.⁊ iudex inquirit qñcuncꝫ eū coegerit equitas l.
21 pe.de interrog.actio.† Decimū tēpus eſt ſententie quā iudex nō debet ferre ſubito,ſed prehabita informatione ſeu dilatione, ⁊ ſnīam in ſcriptis proferre.l.ij.C.de ſententijs ex breuicu.recitan. Ex quo em̄ eā ꝓtulit, non hꝫ poſtea facultatem eam remittendi vel corrigendi niſi quo ad Grāmaticā ⁊ ornatū ſententie,
22 tenore perſeuerante.l.actorū.ff.de re iudicata.† Et not.ꝙ ſententia debet cōtinere cōdēnationē,vel abſolutionē, alias nō valet. C.de ſenten.l.preſes.vel equipollens.de re iudicata.l in ſumma. de arbi.l quid tamē.§.ſi arbiter.ſi cer.peta.l certū.debet etiā referri in publico nō in ſecreto.l cū ſententiā.C.de ſen.vbi dari cōſueuerunt more maiorū,vt ff.de iuſtit.⁊ iur.l.pen. Jtē vtracꝫ parte preſente,vel ſaltē citata.ff.de re iudic.l.queſitū.C.quomodo ⁊ quando iu.l.ea que. Jtē debet ſeruare ordinē iudicij.l.ꝓlatā.C. de ſen.itē debet eſſe certa nō incerta.de ſenten.q ſine cer.quan.l.
23 iij.⁊ inſti.de act.§.curare.† Jtē iudex lata ſentētia definit eſſe iudex,cū ſit functus officio ſuo.l.iudex poſtquā,ff.de re iudi.⁊ ideo nil de facto poteſt addere vel minuere niſi quo ad Grāmaticā, vt ſ.dixi.vel mulctā que remittitur ꝓpter inopiā.l.fin. C.de mo. mulcta.⁊ de expen.⁊ ſimilibus hoc idē dic.l.Paulus.de re iudic. l.litigator.de fruc.⁊ li.expen. Debet enim iudex victum victori cōdēnare in expēſis alias de ſuo vel eius ſucceſſor tenet refundere.C de iudi.l.ꝓperandū.§.ſin aūt alterutra. nec poteſt in minus condemnare quā iuratū ſit ꝓpter taxationeꝫ factam a iudice.auth.de iudi.§.oportet aūt. Si vero ꝓuidetur ex iuſta cauſa, nec videtur eſſe in ſumptibus cōdemnandū,id ſuo facto decernat,dicto §.oportet.§.ſi tū. Quod ſi nulla eſt ſententia interlocutoria iudex poteſt cognoſcere. C.quomodo ⁊ quando iudex.
24 l.ſi preſes.⁊ de ſen.⁊ interlo.om.iud.l.j.⁊ de accuſ.l.ij.† Si autē eēt delegat⁹,quidā dicūt eū nō poſſe cognoſcere.ſic ītelligūt ꝙ eſt.C.qñō et quando iudex.l.ſi vt proponis la.j. Alij dicunt idē in delegato quod ī ordinario.dicta.l.j.ſed negatur eundeꝫ dele-
25 gatū poſſe cognoſcere C.ſentē.reſcind.nō po.l.j.† Jtē no.ꝙ non ſuper incidenti, ſed ſuper principali poteſt cognoſcere, de ordi. iudic.l.j ⁊ ij.⁊ hoc cū diſtinctione qñ ciuilis incideret in ciuili ⁊ hoc in modum exceptionis vel defenſionis, ⁊ habent locum dicte leges. Non obſtat de minoribus.l.in cauſe.j.reſpon.ff.de precar.l.j. nam ſunt ſpecialia hoc caſu per ſententiam latam.in principali preiudicatur in incidenti, dicta.l.j. de ordine iudic. Nec obſtat.l.penult ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur. et de liber. agnoſcen.l.ſi quis a liberis.§.penult. vbi lata ſuper principali non preiudicat in incidenti, quia ibi non fuit habita plena cognitio ſuper incidenti vt ex predictis legibus expreſſe patet. Si autem quando ſit emergens, ſuper ea pronunciabitur non expectato exitu principali.l.a procedente C.de dila. Si cauſe principaliter intētate incidit criminalis, vel criminali prius inſtitute ciuilis pronunciabit iudex eodem tempore ſuper vtracꝫ. l.cum ciuili.C.de ordi.iudi.⁊ l.ij.§.ſi publico ff.de adult.⁊ l.ſi filium.C.de lib.cauſ. Si vero ciuilis criminali in modum accuſationis propoſite proponitur,ſuperſedetur in ciuili donec ſuper criminali pronunciatum ſit l.ſi.C.de ordi.iudic.⁊ ſ.dicta habēt locum vbi altera ſit preiudicialis. Si vero vtracꝫ eſt ciuilis,et principaliter proponitur,habet locum.l.qui prior. ff.de iudi. ita vt nihilominus qui reconuenitur pendente lite priori poſſit ſuper petitione per pactum inducere. licet alius primo probet, et poſtea ſuper queſtione reconuentionis ſua ſententia proferatur ⁊ in queſtione reconuentionis incōtinenti vt in authen.de exhib.⁊ introdu.reis.§.ſancimus.extra de mutu.peti.c.penul.tenetamen quod qui reconuenitur ante litem conteſtatam debet offerre libellum conuentionis.d.§.ſancimus. Quidā dicunt poſſe reconueniri vſque ad ſnīam ſed primū placet. Si vero vtracꝫ queſtio eſt criminalis,⁊ principaliter intentatur. Serua, quod no.in l.is qui ff.de iudi. Jtem not. quod ſi actor plene probat, vincit:alias reus vincit,l.qui accuſare.de edend.⁊c.Bartol.

ADDITIO.

a Tho. Dipl. ¶ Ordo iudicij. Aduerte,quod aliqui attribuunt hunc tractatum do.Jaco.Bent.de Peruſio,tamen iſte tractatus eſt Bar.⁊ non Jaco.quia ille tractatus eſt diuerſus ab iſto, ⁊ incip.ille tractatus ordo iudiciarius per Jac.Bent procuratorem Peruſ.ſub breui compendio, ⁊ c.inci. in nomine domini Jeſu Chriſti,cui om̄e genu flectatur,⁊c.Et adde,quod attribuitur alius tracta.Bart.de ordine iudiciorum. qui eſt inſertus in x.ij.vol conſilior.⁊ tamen non eſt Bartoli.

Tractat. quomodo ⁊ qualiter

a probetur mors[a],ſecundum Bartolum.

ADDITIO.

a Th.D. ¶ Tractatus quomodo ⁊ qualiter probet mors. Jſte eſt tract.Bar.licet ſcripſerit ſine allegation.ſecundum Ang.de Are.in §.actionum. Jnſt.de act.⁊ Felin.in c.quoniam frequēter. in §.porro.vt lite non conte. Et adde,quod huiuſmodi tract.eſt de verbo ad verbum ī.in tract.de teſti. Bart.in §.mortuum hominem dixit,qualiter cauſa,⁊c.⁊ ideo ibi vide.

Mortuum hominem dixit qualiter cū reddatur excitandum eſt. Mors eſt priuatio vite,ſi priuatio ergo negatiua cuius difficilis eſt probatio.Sed aduerte de morte,quia aliquando ſumus in paruis cauſis, aliquādo in magnis,maioribus ⁊ maximis. Jn primis vbi modicum preiudicium verſatur,vt ſi tractatur de aperiendo teſtamento ⁊c. De huiuſmodi tractatu, vide infra in tractatu de teſtimo.§.mortuum hominem.ī.char.clviij.⁊ ibi inuenies de verbo ad verbum.

a Tractatus ſucceſſionis ab

intestato ſecundum Dynum.

ADDITIO.

a ¶ Succeſſionis. De hoc tractatu aduerte quod dicit Corn.conſ. cccxxxiij vol.iiij incip.pro deciſione preſentis queſtionis.q huiuſmodi tractatus intitulatur Bar. ⁊ idem in l.ſi qua illuſtris. C.ad Orficia.allegat Bar.in iſto tract.ſi eſt tract.Bar.⁊ Jo. de Sancto Seuer.in repetit.d.l.ſi qua illuſtris dicit,habes tractatum intitulatum Bart incip. Qm̄ ab inteſtato ſucceſſionum ⁊c.⁊ in eo alleg.Cyn.in l.j.C.de condit.inſert. ⁊ dicit vidiſſe illum tractatum in libris aliorum intitulatum Dy.⁊ in eo nō eſt allegatus Cynus. Et adde quod dicit ipſe,quod Dy.compoſuit tractatum de ſucceſſione ab inteſtato,ſiue ſummulam quam inſeruit Cy.in auth.itaque.C.communia.de ſucceſ.⁊ aliumtractatum paruum.quem habebat attributum Dyno, ⁊ qui ſolet inſeri in fine ſue lecture ſuper inſortiato,⁊ ſic iſte tractatus Bar.hic ſecunduꝫ ipſum,non eſt Dyni,vt patet ex comparatione illius tractatus ad hunc. Et adde quod idem do. Jo.de ſancto Seuer.in d.l.ſi qua illuſtris.dicit quod huiuſmodi tractatus eſt Dyni ⁊ ſic magis credit fuiſſe Dyni, vt colligitur ex verb.Cyn.in auth.ceſſante.in addi.mag.C.de ſuis ⁊ leg. Et adde,quod hunc tractatum pro tractatu Dyni allegat Alex.conſ.lxx.volu.j. incip.viſo.⁊ in conſi lxxvj.vol.vj.incip.Franciſ.

1 ☞ Liberi ſuccedunt ab inteſtato parentibus, tranſuerſalibus excluſis.
2 Filiorum quot ſpecies.
Filij legitimi,⁊ naturales ex legitimo matrimonio vero,vel preſumpto nati dicuntur.
3 Filij naturales quinque modis efficiuntur legitimi,⁊ legitimati ſuccedunt ſicut legitimi.
4 Legitimatus dicitur legitimus etiā quo ad honores,⁊ ordines.
5 Filij naturales tantum dicuntur nati ex concubina vnica in domo retenta.
6 Filij naturales qualiter ſuccedant patri vel matri,ſuccedunt teſtamento ⁊ ab inteſtato.
7 Filij legitime tantum dicuntur inducti a lege vt adoptiones.
8 Arrogatio fit coram pincipe,⁊ qualiter ſuccedat arrogatus.
9 Adoptio fit coram quocunque magiſtratu,⁊ qualiter adoptatus ſuccedat.
10 Jnceſtuoſi,vel adulterini qui,⁊ nu.13.
11 Spurij non poſſunt ſuccedere patri.
12 Spurius ſuccedit matri etiam cum legitimis,ſi mater non eſt illuſtris.
14 Spurij ⁊ alij damnati non ſuccedunt patri,nec matri,repelluntur ab ordinibus digitatibus,niſi per pincipē fuerit diſpenſatum.
15 Aſcendentes deſcendentibus qualiter ſuccedant.
16 Collaterales qualiter collateralibus ſuccedant.
17 Frater ſi morit ſine liberis ⁊ aſcēdētibus relicto fratre ex parte patris tātū,⁊ fratre ex patre matris q ex patre matris in bonis patris,⁊ ex parte m̄ris in maternis,in alijs equaliter ſuccedit.

Frater